

כיצד תיראה משטרת המחשבות של בנט

זהר ויעקב שביט 12.12.2016 02:00

בתחילת 2017 יפרסם שר החינוך "כללים להתבטאויות פוליטיות באקדמיה", שיתבססו על ההמלצות שהגישה לו ועדת מומחים שמינה. ההנחיות נועדו לקבוע כללים בחרים ביחס לשאלה מהי "הטפה פוליטית". לכן לא יסתפקו השר ויועציו בניסוחים פטרוטיים כלליים, והם יחברו מילון של מושגים שהשימוש בהם יאסר, ובנוסף רשימה של הדעות הפסולות. רק בגלל החיפזון ייפלו פגמים בניסוח ולא יובהר, אם ההנחיות יחולו רק על דברי המרצים בעת שיעור, או גם על התבטאויותיהם בשיחות מסדרון או בקפיטריה. אמנם, תתעורר התנגדות רחבה לעניין, אבל שר החינוך, נפתלי בנט, יהיה שריו באופוריה אחרי הצלחתו לקרב את גאולת ההתנחלות, והוא יבטל את ההתנגדות כ"סמולנית". יהיו מן הסתם כמה מתומכי היוזמה שינסו להרגיע את החששות: הרי השר אינו מתכוון ברצינות, אלא רק רוצה לנופף בשוט כדי להרתיע; אחרים יאמרו, שמדובר בלא יותר ממחקר השוואתי שיזם המשרד ויבצע במכללת אריאל — בין התבטאויות של אנשי אקדמיה לאלה של רבנים בישיבות — כדי לקבוע אחת ולתמיד מה בין "הבעת דעה", "ציוני", "הטפה", "דבר הלכה", וכו'.

כצפוי, מהר מאוד יתברר לשר, שלא די ב"מסמך" ולא יהיה אפשר להסתפק במכתבי הלשנה בעילום שם, שתעלה מהם תמונה מבעיתה של מגיפת מטיפים מוציא דיבת הארץ רעה, שהשתלטו על הקמפוסים ועל מערך הלימודים. לכן יקים שר החינוך את "משטרת המחשבות של בנט". כינוי קצת מופרז אולי, כי תהיה זאת לא יותר מאשר חבורת פקחים, שאין גבול לנאמנותם לארץ ישראל ולמדינה (לפי הסדר הזה). אלה יעברו קורס מזורז, שיכשיר אותם להבחין בסטיות מהתקן. מצוידים בידע זה וכשרוח בנט שורה עליהם, יישלחו הפקחים להתחזות לסטודנטים, לשבת בהרצאות ובשיעורים ולהיות קשובים לכל מלה החורגת מהתקן המותר. במקרה של עבירות קלות ירשמו המפקחים דו"ח, שעונשו נזיפה חמורה, ובמקרה של עבירות חמורות — הם יהיו רשאים להפסיק את השיעור, ואפילו לגרור את המרצה הסורר אל מחוץ לכיתה ולמסור אותו לשלטונות.

בסמסטר השני יתקשה "משרד הפיקוח הראשי" — שיוקם כדי לנהל את התוכנית — לעמוד בשטף הדו"חות, התלונות וההלשנות שיגיעו אליו ולסנן אותם על פי הקריטריונים שנקבעו ומידת חומרתם. לכן הדרך היחידה להעניש מרצים סוטים תהיה ענישה קולקטיבית; כלומר, סגירת החוג, או אפילו הפקולטה כולה.

ארץ בנט זו, שיפרחו בה משגיחי דעה, קיימת בינתיים רק באגדות. גם בנט יודע, שהיוזמה שהפריח איננה יותר מאשר תעלול סהרורי. אבל העובדה שקריאה למשטור המחשבה — שגם גדולים ורעים מבנט לא הצליחו ליישם — עלתה במוח השר, לא רק מבהירה מה הוא חושב על האקדמיה, על חופש אקדמי ועל חופש הדעה בכלל, אלא גם מעידה על הרחוק הקנאית, המפחידה והמפוכחדת (שגם חמש יחידות במתמטיקה לא יכסו), שבנט הוא מטובי בניה. הכותבים הם פרופסורים באוניברסיטת תל אביב